

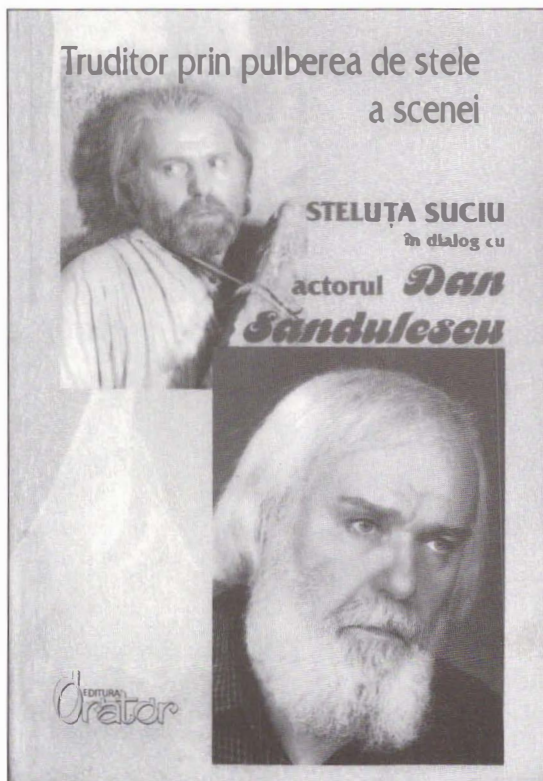
revizuirii. Rescrieri, în sensul concentrării și eliminării verbiajului, ar trebui să suporte deopotrivă *Anatema* de Carmen Vioreanu și *Vitamine* de Vera Ion. Premisele tematice ale ambelor texte (dezorientarea tinerilor în primul caz, dramaticul impact al *mass-media* și al falselor sale vedete în cel de-al doilea) sunt promițătoare. Dezvoltările sunt stângace, așa încât ai impresia că avântul inițial s-a pierdut pe parcurs. Problema pentru *dramAcum* e să depășească această etapă și să înregistreze nu doar noi aderenți, ci progrese reale ale celor ce au depășit etapa debutului.

\*\*\* *DramAcum 2*, „Biblioteca Teatrului Imposibil”, Editura Dacia, Cluj, 2005.

## Constantin PARASCHIVESCU

### Doi ani, un teatru și patru volume

Un adevărat eveniment a înregistrat, la sfârșit de stagiune, teatrul „de artă” „Sică Alexandrescu” din Brașov, marți 26 iunie a. c.: lansarea celei de-a patra cărți despre cei mai valoroși și fideli actori ai săi. Au apărut, în 2004, *Patima pentru teatru*, consacrată actriței Virginia Iltă Marcu, iar în 2005, *Histrionia*, dedicată lui Costache Babii și *La porțile ficțiunii cu Mircea Andreescu*. Volumul despre Costache Babii, a fost alcătuit de profesoara Steluța Suciș din Brașov, care semnează și recenta carte **Truditor prin pulbera de stele a scenei**, avându-l ca protagonist pe actorul Dan Săndulescu. Am numit teatrul din Brașov „teatru de artă” nu întâmplător, ci prin performanțele sale artistice din ultimii zece ani, consemnate cu unanime elogii de critică și apreciate de public. Un deceniu de realizări memorabile, începând cu minunea scenică din 1996 care s-a numit *Frații* de Sebastian Barry în regia lui Alexandru Dabija și consemnând, până la *Așteptându-l pe Godot* de Samuel Beckett din 2005, în aceeași regie, montări de originală marcă estetică semnate de Claudiu Goga, culminând, după părerea mea, cu poemul de scripăre chapliniană *Angajare de clown* de Matei Vișniec. Patru cărți despre personalități artistice ale unui teatru, în doi ani, încununează un fapt



unic, care nu s-a mai întâmplat și nu se întâmplă nici la teatre de rang național. Meritul de a eterniza în pagini memorialistice cariere excepționale revine Fundației „Camil Petrescu”, prin ciclul său de monografii „Galeria teatrului românesc” și totodată editurii brașovene ORATOR. Iar șansa celor doi protagoniști publicați la această editură din urbe, Costache Babii și Dan Săndulescu, se cheamă profesoara și ziarista locală Steluța Suciu.

Autoarea e la al treilea volum. Primul, intitulat *Voci contemporane*, cuprindea o seamă de interviuri cu personalități din lumea artei și literaturii. Al doilea, *Histrionia*, și cel de acum, *Truditor prin pulberea de stele a scenei*, extind procedeul la un dialog prelungit, pe întinderea unei întregi cariere. Cu particularitate de agreabil taifas amical. Doamna Suciu conduce discuția cu eleganță și franchețe, cu iz de poveste, insistând pe afinități de roluri, pe rezonanțele lor universale, genuri de spectacole, solicitare profesională etc. Protagonistului îi convine această solicitare la confesiuni, pentru că îi dă posibilitatea să generalizeze succint și să exemplifice cu întâmplări și amănunte. Din 1964 la Brașov, **Dan Săndulescu** a fost coleg de an la I.A.T.C. cu partenerul său Mircea Andreescu. Născut la Sibiu, e descendent al unui neam de vază, Lupaș, cu antecedente la Marea Unire din 1918. Primele îndrumări artistice le-a primit de la Radu Stanca, Mihai Dimiu și actorul sibian Costel Rădulescu, apoi la institut l-a avut profesor pe venerabilul Jules Cazaban. Pe scena brașoveană a interpretat peste o sută de roluri, remarcându-se prin seriozitate și prestanță, forță, exigență profesională, cultură. A fost Mircea Voievod în piesa lui Dan Tărchilă, Verșinin în „felia de viață” a lui Cehov *Trei surori*, un personaj „fantastic”, Mortimer, în tragedia lui Marlowe *Eduard al II-lea*, alături de „un amestec ciudat”, Luka din *Azilul de noapte* al lui Gorki și – deși mărturisește că nu gustă genul comic –, câteva reușite roluri de comedie, Păcală, Cadâr, Cațavencu, Jacques Melancolicul, Bottom („Maestrului Jules Cazaban îi datorez faptul că în cariera mea am făcut câteva, să zic, izbutite roluri de comedie, fără să-mi placă acest gen, cu toate că-l consider cel mai greu”). A avut o interesantă experiență cinematografică, începută în 1970 cu un regizor străin la *Papasa Ioana* și încheiată cu Francis Ford Coppola, în anii '90, la filmul inspirat de Mircea Eliade, *Tinerete fără tinerețe*. Are nostalgia unor roluri pe care și le-ar fi dorit... „le-am visat și le-am jucat în gând, pe o scenă imaginară” – Henrik a IV-lea, Bolingbroke, Petrucchio din *Femeia îndărătnică*, un personaj din *Furtuna*, toate din Shakespeare, Oswald din *Strigoii* de Ibsen, Starbuck din *Omul care aduce ploaia* de Richard Nash. E adeptul unei culturi multilaterale a actorului („Fără cultură muzicală și plastică, fără lectură bogată, nu poți fi un actor rotund”) și a însușirii viziunii a regizorului („pentru mine, un șaman, care trebuie să cunoască posibilitățile unui actor, să-i descopere anumite laturi, neexplorate încă”). Ca și colegul său Costache Babii, susține ideea unui muzeu al teatrului și tare ar vrea „să mai fie în viață Mazilu... ce-ar mai scrie despre această societate în tranziție”!

Pentru mine, domnul Dan Săndulescu mai are și o calitate foarte rară: apreciază însușirile colegilor săi. O fac și alții, dar parcă nu cu aceeași sinceră bucurie. Am mai pomenit împrejurarea când m-a surprins cu remarcă răspicată: „Mircea Andreescu e «un Dumnezeu de actor»”. Și – providențiala potriveală grafică –, Mircea Andreescu salută prietenesc cu mâna ridicată la pagina de la sfârșitul convorbirilor, dintr-o fotografie din *Angajare de clovn*.

Sunt 35 de mărturii ale colegilor și celor care l-au cunoscut, o excepțională evocare în postfață din partea Mirunei Runcan (care a fost patru ani referent

literar la teatrul brașovean), teatrografie completă, enumerarea filmelor, într-o exemplară transpunere tipografică a Editurii Orator. N-am înțeles, însă, sensul unui citat din Miruna Runcan, care deplânge faptul că despre o talentată actriță, dispărută, Geta Grapă, n-a scris nimeni o carte cum s-ar fi convenit „într-o țară normală”. Și tot astfel, despre actorii din afara capitalei... „Dar noi nu trăim într-o țară normală, iar actorul mare din alte orașe decât capitala e cu atât mai inexistent cu cât – dincolo de premii și onoruri de moment – se încapățânează să rămână în orașul care l-a adoptat” (pag. 132). N-are nici o relevanță asocierea cu țara. Patru cărți în doi ani despre actorii din Brașov, îi schimbă cu ceva renumele?

Steluța Suciuc *Truditor prin pulberea de stele a scenei (Steluța Suciuc în dialog cu actorul Dan Săndulescu)*, Editura Orator, Brașov, 2006.

---

---

## Eseuri... sub masca actorului

La aniversarea a 70 de ani, domnul **George Motoi** publică la Editura Orion din București volumul intitulat **Sub masca actorului**, ediția a doua, revăzută și adăugită, prima datând din 1989, după cum ni se precizează în paginile sumar biografice de la sfârșit. Volumul de „opinii despre teatru și film”, cum ni se recomandă, conținând în principal meditații asupra acestor arte surori, conturate și dezvoltate de-a lungul unei cariere de aproape o jumătate de secol (absolvent I.A.T.C. din 1958). Cariera de artist plurivalent, pe lângă profesiunea actoricească de bază, George Motoi practicându-le și pe cele de regizor și pedagog. În această ultimă calitate, inițiază chiar înființarea unei facultăți de teatru în cadrul Universității „Constantin Brâncoveanu” din Brăila, unde a fost și decan și profesor de actorie (1992–1995). Nu ne surprinde, deci, că primele subiecte și o parte din cele următoare ale volumului sunt axate pe sublinierea unor noțiuni din arsenalul specific artei interpretării, în relația cu celelalte componente ale spectacolului – „Nobila misiune”, „Spectacolul, laborator de creație”, „Pecetea regizorului”, „Interpret sau creator”, „Devenire în personaj”, „Luciditatea actorului” ș.a. Ca instrument al spectacolului, actorul, zice dânsul, „este instrumentul cu claviatura de suflute, caractere și glasuri”; dacă dramaturgul *scrie* textul, „un regizor, când ia un text în brațe, îl *rescrie*, iar un actor, când ia rolul în primire, îl *reînvie*”. Depășind limitele simplului interpret executant, „personalitatea actorului se măsoară după rigoarea și ineditul creației” și aceasta „presupune o exersare riguroasă a gândirii, a înțelegerii și receptivității sale, o exersare intelectuală superioară...”. Evident, enunțuri cu predominant caracter didactic, în care bănuim raționamente consemnate în prima versiune din 1989, încă înainte de a fi profesor. Pentru unii, poate, mai puțin relevante, dar pentru mulți din afara teatrului și mai ales pentru cei ce-i râvnesc gloria, instructive și demne de reținut. În definitiv, și memoriile unor maeștri din trecut conțin precizări didactice privind arta interpretării teatrale, fie că au îndeplinit sau nu și funcția de dascăli (Ion Manolescu, Maria Filotti, Lucia Sturdza Bulandra etc.). Am putea regreta numai limitarea la conspectarea noțiunilor, cu caracter mai general, fără o mărturie despre aplicarea și